

Den norske tannlegeforenings Tidende

123. ÅRGANG – 2013

Ansvarlig redaktør: Ellen Beate Dyvi

Tidende utgis på papir og på internett i fulltekst med forfatter- og fritekstsøk: www.tannlegetidende.no

LEDER

Flere spørsmål enn svar	5
Endring kan ta tid	85
Å sette pris på, og å bli satt pris på.....	181
Tidende har lojale lesere	245
Du skjønne milde	313
Hva er ferie for deg?	395
Valg.....	473
Tellekantsystemet under lupen.....	533
Norske tannleger trenger et engasjert fagmiljø.....	617
Valg – igjen.....	705
Gammel, fri – og fornybar.....	781

PRESIDENTEN HAR ORDET

Kvalitet, pris og Forbrukerrådets markedsportal	7
Over- eller underforbruk av trygdemidler – like galt begge deler	87
Stortingsvalg; politikk og tannhelsepolitikk.....	183
Obligatorisk etterutdanning – hva skjer?.....	247
Den norske tannhelsemodellen – veien videre	315
Det er alltid behov for tannleger!	399
TobakksFRI så klart!	475
Høsten er valgtime	535
Fremitidens tannhelsetjeneste skapes nå	619
Regjeringserklæringen: Intet nytt er godt nytt?	707
Tilbakeblikk – for fremtiden	783

NORDISK TEMA: ETHICS IN DENTISTRY

Forord: Nordisk tema – Etik i odontologi	9
<i>Espeli I, Alanen P, Hofmann B</i> : Evidence based dentistry and ethics	28
<i>Gabre, P, Holst D</i> : Medmänniskor med särskilda behov i tandvården – etiska frågeställningar i ett välfärdsstatsperspektiv	20
<i>Holmstrup P, Berglundh T, Reinholdt J</i> : Genetisk test hos tandlægen?.....	112
<i>Holmstrup, P, Pallesen U, Schou S</i> : Odontologisk æstetik og etik.....	88
<i>Holt, C</i> : Brugen af og betaling for tandpleje i Danmark, Sverige og Norge	12
<i>Mai, A-M</i> : Hvad er det dog, vi siger? Etisk Råd har sat etik og sprogbrug til debat	10
<i>Rosell, PJH, Lahti S, Strand GV</i> : Ethics in dental education from a Nordic perspective	34
<i>Schropp, L Størksen K</i> : Implantater kontra traditionel protetisk rehabilitering	94

<i>Strand, GV, Lygre GB, Hede B</i> : Informert samtykke	106
---	-----

VITENSKAPELIGE ARTIKLER

<i>Bruun G, Bjørndal L</i> : Behandling af profund caries – baseret på evidens fra nyere kliniske undersøgelser	542
<i>Debelian G, Døving L, Gerner NW, Lange E, Pedersen I, Ulstad J, Bjørntvedt S, Willumsen T</i> : Endodontisk sykdom hos pasienter som opp- søker allmenntannleger i Norge	254
<i>Goksøy Ø, Gundersen JH, Bøe OE, Berge ME</i> : Tekniske feilslag ved enkle kroner produsert av studenter ved Odontologisk klinikk, Institutt for klinisk odontologi, Universitetet i Bergen	628
<i>Hardang AD, Ulsund AH, Øilo M</i> : Frakturer i helkeramiske restaureringer – årsak og forebygging	536
<i>Hassas M, Irlinas M, Berge TI</i> : Klinisk diagnose versus biopsisvar. Gjennomgang og evaluering av et henvisningsmateriale ved en universitets- klinikk i Bergen	324
<i>Hjalmarsson L</i> : Kobolt-krom eller titan? En översikt av materialens för- och nackdelar	708
<i>Jakobsen C, Skou R, Hertz JM, Gjørup H, Bäckman B, Løvschall H</i> : Amelogenesis im- perfecta: Gener, proteiner og fænotyper. En oversigtsartikel.....	712
<i>Jacobsen N, Hensten A</i> : Osteoporose, dentale implantater og ortodonti.....	620
<i>Jacobsen N, Dahl JE</i> : Osteoporose og perio- dental sykdom.....	316
<i>Khanifam P, Pullisaar H, Leknes KN</i> : Tann- implantater i ferske ekstraksjonsalveoler	184
<i>Mulic A, Kopperud SE</i> : Dentale erosjoner: synspunkter og behandlingsstrategier blant norske tannleger:	784
<i>Reksten TR, Jonsson MV, Marthinussen MC</i> : Lokal og systemisk behandling av munntørret 476	
<i>Rethnam S, Fristad I, Skeie MS, Bårdsen A</i> : Biologiske prinsipp for behandling av umodne permanente tenner med pulpaskade	192
<i>Texmo L, Trzcinska D, Sægrov AH, Klepp M, Åstrøm AN, Leknes KN</i> : Peri-implantitt: Utfordringer ved diagnostikk og behandling	790

<i>Tronesvold PC, Sundli SB, Fristad I, Bårdsen A:</i> Diagnoseavvik i endodontisk behandling. – en studie basert på avviksregistrering	482
<i>Viken H, Søyland E, Holvik K, Preus HR:</i> Vitamin D og periodontitt	248

KASUISTIKK

<i>Sivertsen TB, Vilhjálmsón VH, Fristad I, Bårdsen A, Rethnam S:</i> Endodontisk behandling av umodne permanente tenner	200
--	-----

AKTUELT FAG

<i>Geist P:</i> Kariesinfiltrasjon – en mikro-invasiv kariesterapi	258
<i>Gjerdet NR:</i> Botox mot hodepine?	725
<i>Håheim LL, Olsen I, Rønningen KS:</i> Regelmessig moderat alkoholinntak reduserer risikoen for oral infeksjon og myokardinfarkt	120
<i>Mdala I, Olsen I, Haffajee AD, Socransky SS, Thoresen M, de Blasio BF:</i> Kan vi forutsi områder i periodontiet som vil utvikle periodontitt?	556
<i>Olsen I:</i> Bakterier i dentalt plakk har sex	558
<i>Olsen I:</i> Kan vi påvirke utviklingen av hjertekarsykdom gjennom profylakse og behandling av periodontitt?	801
Studentforskerprisen 2013: Apikal ekstrusjon ved bruk av roterende og resiproke maskinelle systemer og håndinstrumentering	502

NYTT FRA NIOM

Jon E. Dahl og Frode Staxrud: Er det forsvarlig å reparere eller lappe på gamle komposittfyllinger? ...	42
Allergi og dentale materialer	
Ny metode for klinisk relevant materialtesting	554
Aldringsinnflytelse på styrken til zirkonia-materialer	721
Utlekking fra rotkanalforseglere	722

DOKTORGRADER

Vilhjalmur Helgi Vilhjálmsón: Erstatning av tapte fortenner	122
Aida Gacic Mulic: Dentale erosjoner – forekomst og risikoindikatorer	203
Rønnaug Ingun Sæves: Prader-Willi syndrom i Norge	204
Kjersti Refsholt Stenhagen: Effekt av fluorløsninger mot dentale erosjoner og validering av metoder som brukes for analyser i studier	493
Zouhir Ekeland Allouni: Nanopartikler – det er ikke bare størrelsen som teller	560
Natalia V. Kuposova: Sammenlignet tannhelse blant norske og russiske barn	640
Kirsten Solemdal: Oral health, taste and nutrition in hospitalized older people	642
Ray Mrisho Masumo: Karies i melketannsett og tidlige livsløpsfaktorer hos småbarn i Tanzania og Uganda	726

Vibeke Ansteinsson: Stoffer i «hvite» tannfyllinger kan være skadelige	727
Martin S. Walter: Surface bioactivation of titanium-zirconium dental implants	728
Hawa Shariff Mbawalla: Tannhelse og helsefremmende skoler blant ungdom i Tanzania	729

AKTUELT

Unødvendig såpe i tannkrem	46
Viktig for komforten	48
Ønsker god dialog med tjenesten	50
Mangel på tannhelsesekretærer: Vanskelig å få kvalifiserte søkere	124
Sikrer bevaring av NTFs historie	126
Lite fagmiljø arrangerer verdenskonferansen ICDMFR i Bergen, 24.-27. juni: Mye for spesialister og allmenntannleger	128
Nytt konkurranseutspill i Danmark	130
Vil ha munnen og kroppen på samme nivå	209
eHelse: Oppdatering om IT og ELIN-t	211
MeSH – også på norsk	214
Penger i skuffen	216
Lykkes med forebygging år etter år	262
Pilotprosjekt avdekker mangler i tannhelse-tilbudet	264
Ny elektronisk pasientjournal: Skal gi mange fordeler	266
NTFs Forum for tillitsvalgte, Oslo, 14. – 15. mars, 2013: Prisportalen mest diskutert	269
NTFs tariffkonferanse 7.-8. mars 2013: Nøktern optimisme	272
Norsk Tannverns seminar 2013: Mange ord om samhandling	276
Nytt ferdighetssenter – skal gi bedre tannleger	334
TKØ satser på e-læring	336
Stabile lesevaner	337
Frisk debatt i Trondheim	341
International Dental Show (IDS) 2013 i KØln: Verdens største slo alle rekorder	342
Tiltak for de yngste og eldste i Oslo	494
Privat forskning: TMD som årsak til kroniske smerter i nakke og skuldre	497
Stortingsvalget 2013: Tannhelse i parti-programmene	500
Informasjon, informert samtykke og journalføring	503
De yngste sliter med tannhelsen	562
Fremmer kvalitet og forskning: Partnerskap med Polen	564
Første odontologiske doktorgrad i Tromsø: Dårligere tannhelse og livskvalitet blant russiske barn	644
Tannleger med gründertalent	646
Endelig to nye tannleger på Rena	648
Tannlege i militæret	650
En gang i Forsvaret, alltid i Forsvaret	651
Lager nye kjeveben: Like sterke som originalen ...	730
Tannhelsesekretær VG 3: Liten klasse på stor skole i Sandvika	732

Tannhelsesekretærer med autorisasjon er mangelvare	734
På valg	738
Ny oversikt: Praksisøkonomien 2012	746
Ganske vanlig, og ganske vanskelig å få slettet:	
Netthets	804
Vil ha ny kjeveortoped	808
En av tre tannleger sluttet	810
Bonus og ekstra fri til tannlegene	812
YouTooth	813

KOMMENTAR OG DEBATT

Tilbud om tannpleie til rusavhengige (Jan Inge Helvig)	132
Om det å være spesiell... (Rolv Præsteng)	133
Hva svarer sekretariatet i NTF når tannleger spør: Hvilken prosent får assistenttannlegen i privat praksis? (Magne Skomedal)	282
Svar til Praksiseierforeningen: Hva svarer sekretariatet i NTF når tannleger spør om hvilken prosent de kan få i privat praksis? (Richard Næss)	283
Hvem er «de som trenger det mest»? (Stein Tessem)	284
Pålegg fra Arbeidstilsynet – fleip eller fakta? (Kjetil Reppen)	348
Tannlegene må også tette HMS-hull (Tilsynsleder Pål Lund, Arbeidstilsynet i Oslo)	349
Trygdemidler er ikke alltid trygdemidler (Tor Torbjørnsen)	350
Svar til Tor Torbjørnsen (Richard R. Næss)	351
Assistenttannlegers prosentavtaler – utgått på dato? (Trond-Egil Korsmoe, Pluss Regnskap AS)	509
Kjeveortopedi – offentlige takster og egenbetaling (Tor E. Torbjørnsen)	510
Kommentar til intervjuartikkel (Jan Eirik Ellingsen og Tore A. Larheim)	669
Svar til Ellingsen og Larheims kommentar til intervjuartikkelen i Tidende nr. 7 (Bjørn Høgstad)	670
Vi må henge sammen eller bli hengt hver for oss (Carl Christian Blich)	855
Svar til Carl Christian Blich (Gunnar Amundsen) ..	857

PRAKSISDRIFT

Nå må renholdere være godkjent!	52
Når du har bestemt deg for å starte som privatpraktiserende tannlege: Hva du må tenke på	135
AFP i privat sektor – hva er det?	219
Presisering til artikkel i Tidende nr. 11/2012:	
Destruering av gipsmodeller?	221
Nye regler om prisopplysning	289
Offentlig tjenestepensjon	290
Ferie!	353
Syk i ferien	513
Formkrav og fremgangsmåte ved oppsigelse av ansatte: Du har sparken!	673
Ansvar for reklamasjoner etter opphør av	

samarbeidskontrakt	755
Hvordan forholde seg til trygdlovgevingen	858
Pensjonist og i jobb	860

SPØR ADVOKATEN

Etableringsrestriksjoner	139
Felles pasientjournal	223
Pauser	293
Samarbeidsavtaler og godtgjørelse	355
Har ansatte rett til fri på sine religiøse helligdager? ..	573
Permisjon ved dødsfall	675
Sen og ubekvem arbeidstid – og hva med overtid? ..	757
Tannlegeutdanning i Polen	856

SNAKK OM ETIKK

Er den norske tannlegens rolle i støpeskjeen?	141
Konflikter mellom tannleger ved overdragelse av pasientarkiv	225
Godt faglig arbeid er god etikk	295
Fritt tannlegevalg og plikten til å yte øyeblikkelig hjelp	356
Om tannlegens forhold til tannteknikk	515
Bonus eller provisjon til henviser?	575
Endringsforslag til NTFs etiske regler	677
Samtykkekompetanse og taushetsplikt	759
Varsling. Hva gjør vi når vi mener at en kollegas arbeid ikke er godt nok?	864

EVALUERING

Tellekantsystemet evalueres	571
-----------------------------------	-----

TIDENDES SOMMERHEFTE

Gravlunden i San Michele. Foto av Annelise Kirsebom	393
Amouage – gudenes egen parfyme	402
Arabiske minner	406
I Sandys fotspor	410
På ski i Colorado	414
Sommeren på Lista	420
Minnedager for krigsofre	424
«Enten blir du tannlege eller budeie!»	428
Svømmer til VM-gull	434
Litterære smutthull	438
Hva skal du lese? Og hva kan du tilby en turist? ...	446
Broen. Foto av Annelise Kirsebom	353

KURS OG MØTER

Samfunnsodontologisk forum 2013: Godt forum ..	505
Vellykket gjennomføring av verdenskongress	652
FDI 2013: Tannhelse som menneskerett	657
Næringspolitisk forum 20.–21. september 2013:	
Viktig om pensjon og avtaleverk	748
Kurs for tillitsvalgte i NTF: Lærerikt og nyttig ..	750
Lønnspolitisk forum 2013: Tror ikke på endringer	752

NTFs LANDSMØTE 2013

Nye rekorder.....	818
Presidentens tale ved åpningen av NTFs lands- møte 2013: Om kommunikasjon – og mye mer .	820
Professor Good Enough	824
Adhesiv odontologi	826
Det enkle er ofte det beste?	827
Sprekker i tennene.....	828
Nytt fra NIOM.....	829
Du ser det ikke før du tror det	831
Identifisering - et mangesidig arbeid.....	832
Status om bleking: Mange bivirkninger – høy tilfredshet.....	834
Mer enn ord.....	835
Fremtidens pasientrolle	837
Mindfulness i hverdagen	839
Kunsten å kommunisere det kompliserte	840
Smart hjernemat	842
NTFs Informasjonsmøte	844
Nordental 2013: Åpen og innbydende.....	848

MINNEORD

Sverker Toreskog	229
Sissel Skalpe.....	301
Ola Haugejorden	364
Hanna Petra Strømme Koppang	581
Bjørn Petter Lorentzen	582
Tor Hofstad	685

REISERAPPORTER

European Orthodontic Society.....	584
The Beatson Conference	586
SFOMK-konferansen I Stockholm, 29.–31. mai 2013	765

NOTABENE

Frikortbeløpene hevet med 60 kroner.....	146
Tannleger og tannpleiere må sende separate refusjonskrav.....	228
Zendiumpris til prosjekt for utsatte barn.....	519
Utprøvende behandling ved mistanke om bivirkninger fra amalgamfyllinger	762
ISO-møte i Sør-Korea: Tre land representert ved tre personer fra samme korridor ved Universitetet i Tromsø	764
Pasientproduksjon.....	867

BOKNYTT	150, 234, 520, 588
---------------	--------------------
